

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

ŠVIETIMO,
MOKSLO
IR SPORTO
MINISTERIJA

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

Projektas „Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

SOCIALINĖ, EMOCINĖ IR SVEIKOS GYVENSENOS KOMPETENCIJA

dr. Stanislav Sabaliauskas ir dr. Daiva Šukytė

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija padeda siekti savo gyvenimo tikslų, kurti darnius santykius šeimoje ir prasmingai veikti platesniame socialiniame, ekonominiame ir kultūriniame kontekste.

Sveikatos ir lytiškumo
ugdymo bei rengimo šeimai
programa

SESG KOMPETENCIJOS APRAŠAS

Psichomotorinių gebėjimų
taksonomijos

Olimpinių vertybių ugdymo
programa

Sveikatos ir fizinio (sporto)
raštingumo konceptai

APIBRĖŽTIS

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija – asmens savimonė ir savitvarda, socialinis sąmoningumas, tarpusavio santykių kūrimo gebėjimai, atsakingas sprendimų priėmimas ir asmens rūpinimasis fizine ir psichine sveikata.

Bloom'o „Psichomotorinių gebėjimų taksonomija“, 1956.; Simpson „Psichomotorinių gebėjimų taksonomija“, 1972.

Ilgalaikis atletinio ugdymo modelis (*angl. long-term athletic development model*); Pagrindinių judamųjų gebėjimų modelis (*angl. fundamental movement skills*); Olimpinių vertybių ugdymo programa (*IOK, LTOK, WADA švietimo programa*); Sveikatos ir fizinio (sporto) raštingumo konceptai; Sveikatos ir lytiškumo ugdymo bei rengimo šeimai bendroji programa, 2017.; Socialinio ir emocinio ugdymo modelis, CASEL, 2017.

Kaip atpažinti, ar mokiniai įgijo apraše jų amžiaus grupei numatytas įgyti kompetencijas?

Rodo pagarbą
asmenims iš
skirtingų socialinių,
kultūrinių grupių.

Visas emocijas
priima kaip
reikalingas,
**sugeba
suvaldyti
nepasitenkinimą
ir nusivylimą.**

Ar tikrai 1-2 klasės
„šiuolaikinis“
mokinys gebės
paaiškinti ryšį tarp
jausmų, žodžių ir
veiksmų?

Gal reikėtų 1-2
klasėje aiškiai
numatyti, kokias
konkrečiai vertybes ir
emocijas turi gebėti
įvardinti ir taip eiti
per visas klases.

„Naudojasi
klausymo
įgūdžiais tam,
kad suprastų
kitų žmonių
jausmus“

„Mažinti karteleę“.

Jau vien tik sandas „Savimonė ir savitvardos įgūdžiai“ kelia daug abejonių, kadangi nuolat dirbu su 7-8 klasių mokiniais. Ar nereikėtų kažkiek nužeminti karteleę?

Gal sudėtinga 7–8 kl. gebėti spręsti **emocionalių konfliktus**? (sandas „Empatiškumas, socialinis sąmoningumas ir teigiamų tarpusavio santykių kūrimas“).

Kaip gali 1–2 kl. mokiniai apibrėžti, kas yra **šeima, mokykla, bendruomenė**? Apibrėžimų tikrai nepasakys. (sandas „Savimonė ir savitvardos įgūdžiai“).

Ar ne per sudėtinga 5–6 kl. taikyti **skirtingus konfliktų sprendimo būdus**? (sandas „Empatiškumas, socialinis sąmoningumas ir teigiamų tarpusavio santykių kūrimas“).

Turbūt sudėtinga 3–4 kl. apibūdinti sveikatai kenkiančių medžiagų apykaitos procesus organizme (sandas „Rūpinimasis sveikata“).

Ar gali 5–6 kl. mokiniai išmokti **konstruktyviai valdyti stresą**? (sandas „Savimonė ir savitvardos įgūdžiai“).

Kas UGDYS?

Ar/kaip šių kompetencijų **stokojantys ugdytojai gebėtų** ugdyti mokinių kompetencijas?

Kaip numatoma šią kompetenciją ugdyti mokytojams (dėl 3, 4, 5 klausimuose minėtų problemų)? Juk vaikai mokomi pirmiausia **teisingu suaugusiųjų elgesio pavyzdžiu.**

SESGK ir spec. poreikiai

Vis daugėja specialiųjų poreikių vaikų.
Ar rengiant šios kompetencijos aprašą apie tai
buvo pagalvota?

Sveikata ir fizinis ugdymas

Kaip žinoti mokytojui ar mokinys „Rūpinasi sveikata pasirinkdamas pratimus“.

Kompetencijos aprašo 6 psl. rašoma: „Apibūdina sveikatos sritis (lytinę, protinę, kraujotakos ir pan.) ir požymius ir asmens elgesio ir aplinkos veiksnių įtaką sveikatai ir gyvybės išsaugojimui“. Kodėl kaip pavyzdys pirmoje sveikatos sričių vietoje būtent lytinė sveikatai? Argi ji pati svarbiausia žmogui? Gal geriau pirmoje vietoje parinkti kitą pavyzdį (fizinė, emocinė)?

Skatinama domėtis fiziniu aktyvumu, sveika gyvensena. **Kaip tai suderinti su fizinio pajėgumo testais?** Jie dabar ne tik privalomi, jų rezultatai nuo praėjusių metų netgi privalo būti įvedami į Mokinių registrą. Ar ši nuostata dera su sveikos gyvensenos kompetencijos nuostatomis? Esu dalyvavusi LSMU dėstytojo paskaitoje, skirtoje biologijos mokytojams, kurioje buvo išaiškinta, kad tokie testai-atsiskaitymai kenkia sveikatai, netgi galimi negrįžtami pakenkimai širdžiai ir pan. (gaila, kad ten nebuvo fizinio ugdymo mokytojų). Kodėl tada viena ranka skatinama sveika gyvensena, o kita (atliekant fizinio pajėgumo testus) sveikata žalojama? Vaikai teoriškai išmoks, kad fizinis krūvis turi atitikti fizinį pajėgumą, o praktiškai bus verčiami daryti priešingai. Sakoma, kad vaikai daro ne tai, kas sakoma, o tai, kas daroma ir rodoma praktiškai. Taigi kol tokie testai bus, tol neišmoks tausoti savo sveikatos.

Nagrinėjamas **technologijų poveikis sveikatai**. Teoriškai vaikai išmoks ir žinos kaip pakalbėti. Praktiškai dabar, kai nuotolinis mokymas, pasitaiko ir po 7 sinchroninių pamokų dar prie ekranų skiriamų namų darbų. Mokslininkų rekomenduojamas laikas prie ekranų – žymiai mažesnis. Vėl **vaikai teoriškai bus mokomi kaip turi būti, o praktiškai bus daroma kitaip**. Pristatymo pavyzdžiuose apie rūpinimąsi sveikata pamokoje – ką galima analizuoti, skaičiuoti, o iš praktinio pavyzdžio paminima tik taisyklinga sėdėseną. **O kur pertraukėlės akims dirbant kompiuteriu, ekranų laiko ribojimas, namų darbų protingo kiekio skyrimas ir kt.?** Kur vaiko teisė teisingai planuoti savo laiką – kasdien pasivaikščioti juk svarbiau, negu atlikti visas užduotis, jei jas visas atlikus laiko pasivaikščioti neliks?

Kur bus parašyta, kas turi būti kiekvienoje pamokoje konkrečiai (jau minėti pavyzdžiai dėl testų, ekranų)? Arba namų darbai? Vaikui turi likti laiko pakankamam fiziniam aktyvumui, miegui, pomėgiams, būreliams ir kt. LT nustatyta 8 valandų darbo diena suaugusiesiems, vaikams ji negali būti ilgesnė. Nesunku suskaičiuoti: jei vaikui 7 pamokos, namų darbams telieka 1 valanda. 60 min / 7 pamokų = 8,5 min vienai pamokai. Arba, jei mokytojai susitaria (kad nelabai įmanoma, nes kiekvienam jo dalykas svarbiausias) – namų darbai užduodami tik vieno dalyko. **Kur bus parašyta, kiek laiko nekenkiant sveikatai galima atlikti namų darbus?** O kol to parašyta niekur nebus, **sveika gyvensena besimokant mokykloje gali likti tik gražia praktiškai neįgyvendinama teorija**.

Kaip ugdysime SESGK?

Dalykas numatytas 1-10 klasėse. Kaip bus su dabartiniais 9-11? Gal reikėtų ir jiems vienerius metus apie tai, ko nesimokė, nes bus plačiau dabar?

Kaip šių kompetencijų ugdymas turėtų būti integruojamas į dalykų programas?

Ar reikėtų Lietuvių kalbos ir literatūros 5–10 kl. programoje akcentuoti, kad **mažiausiai** lietuvių kalbos ir literatūros mokymasis padeda ugdytis rūpinimosi sveikata įgūdžius.

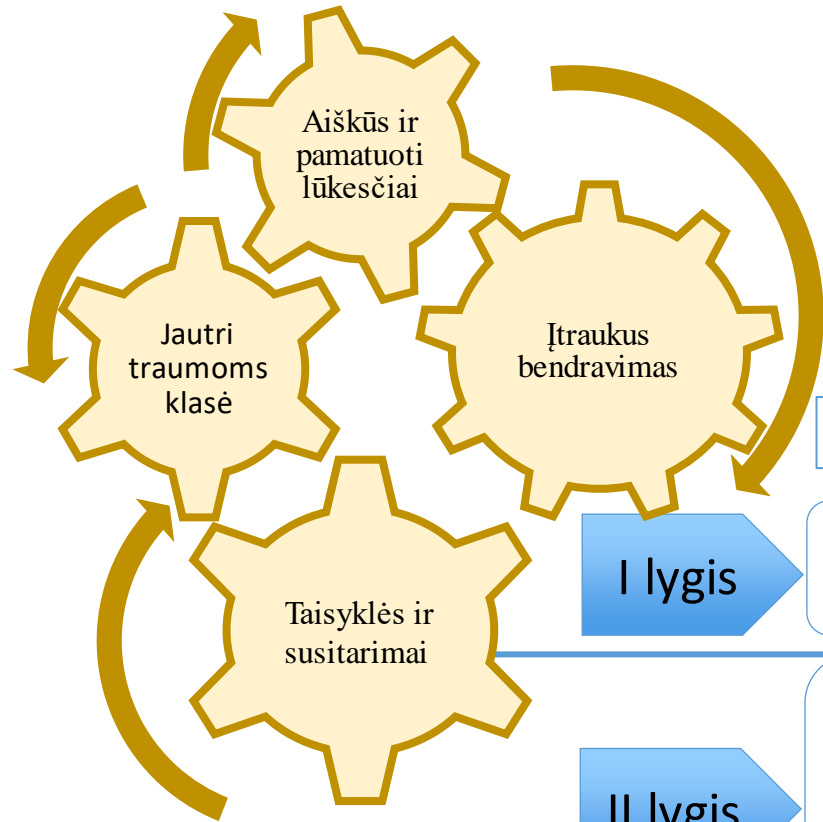
Kaip galima tikslingai integruoti SESG kompetencijas dalykinių pamokų metu, kad būtų paveiku vaikams, kad skatintų mokymosi pažangumą?

Ar dalyko programose bendrųjų kompetencijų ugdymas įdėtas tik priekyje esančiomis lentelėmis ar dar kažkaip užkoduotas kitose lentelėse/dalyse?

Kokiomis atnaujinto turinio programų „lentelėmis“ turėtų vadovautis mokytojas, kad pasirengtų vieno koncentro ilgalaikį planą, kuriame būtų suplanuota SESG kompetencija, beje ir kitos?

Kokius metodus turi taikyti dalyko mokytojas ugdydamas SESG?

Socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos kompetencijos integravimo modelis

SESGK aprašas

I lygis

Saugi mokymosi aplinka

Mokymo metodai pamokoje

II lygis

Socialinio, emocinio ir sveikatos ugdymo ir Fizinio ugdymo programos

III lygis

Integravimas į dalykų turinį

Matematika
Informatika

Technologijos

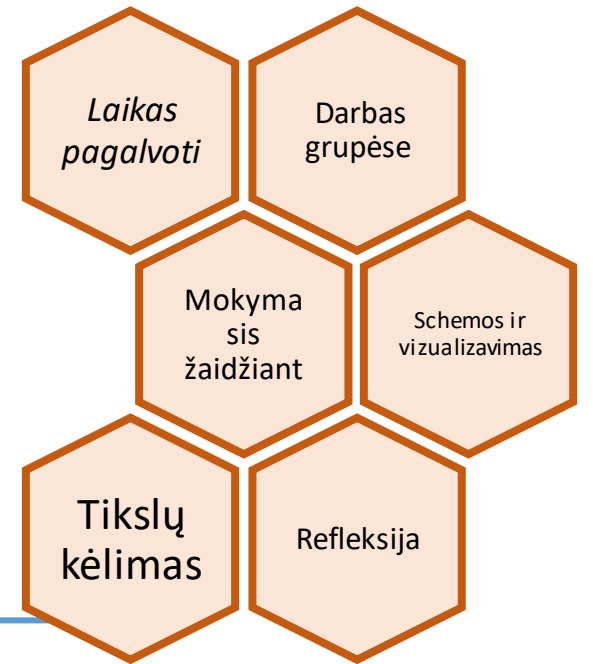
Istorija
Geografija

Kalbos

Biologija
Chemija
Fizika

Menai

Dorinis

Fokusuotas Nuoseklus Aktyvus Aiškus

Projektas „Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

AČIŪ UŽ DĖMESĮ

dr. Stanislav Sabaliauskas ir dr. Daiva Šukytė